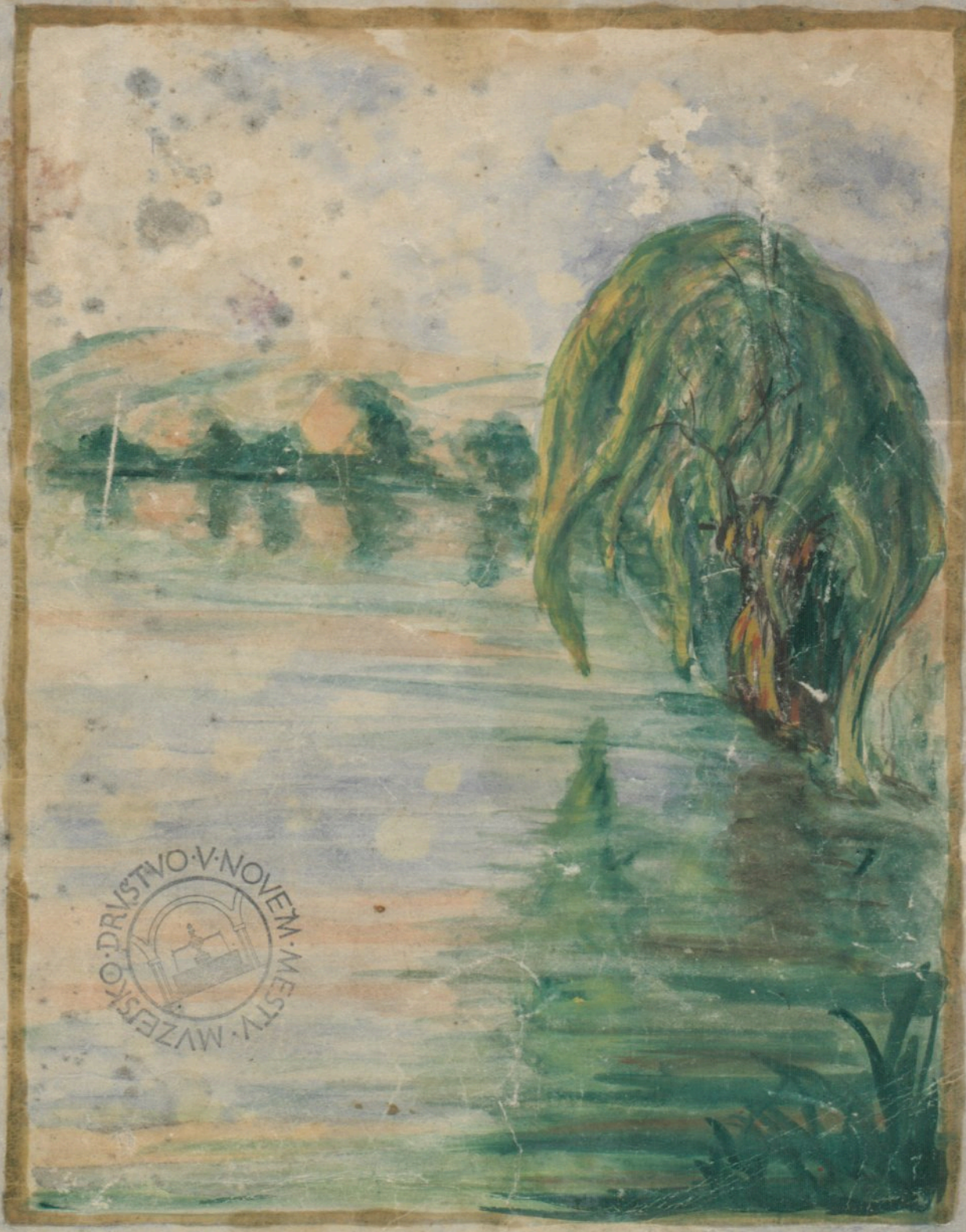

Mo 1/100 22 11 6

KARKA

St.
1.
S. 6
1893/14

L.
1.

Ms 1 št VIII/Me

L. V.:

Predgovor.

Osnovani smo „Podmladek“ R. K. in istočasno se je tudi skle-
nilo, naj se piše in izdaja dijaški list „Kuka“, kot glasila
„Podmladka“ za V. razred naše gimnazije. List bode priob-
čeval kratke novice in objave našega „Podmladka“. V glav-
nem pa bode objavjal list izvirne spise vsake vrste, bodisi
že zabaune ali druge vsebine. S tem bode list nudil pri li-
ko vsem, da se vadijo izražati in zapisovati svoje misli
in čustva. Vsak izvirni sestavek bode listu dobrodošel in,
če bode zrel za objavo, bode v listu tudi objavljen. Poleg
navenane besede bomo priobčevali tudi izvirne pesmice naših
sotrudnikov. Našim slikarjem se bode nudila prilika, da
v listu objavijo plodove svojega čopiča ter opreme list z vimi-
jetami in okraski.

Čakite se vsi, kateri imate dobro voljo, da sodelujete pri tem
samoozbrazovalnem delu. Ničče mi izvzet. En neuspeh naj
ni kogar ne oplahi, da bi odložil pero, ali čopič. Le v vsakoj-
nosti je uspeh.

Sledimo našim velikim vzornikom kot so Jurčič, Štifter, Cankar,
Milčinski in drugi, kateri so se tudi že v naši starosti vestno
pripravljali za življenje.

Zavihajmo rokave in krepko na delo za dobrobit nos sa-
mih in našega naroda!

Pesmi.

L. F.:

A. U.

Dolenjska.

Dolenjska prekrasna s svojimi griči,
okolica vsa čaravita ti,
metopola stara s tiхими damišči
Novo mesto zgodovinsko si.

K tebi naj danes zaripe mi glasavi,
k tebi naj danes srce spregovori,
prek tebe luče naj moji poletiti
in tebe naj jasno duh moj preletiti.

Zemlja dolenjska rodna nam guda
ponosna na svoje sinove si;
njih pesem iz dna se src jim raslega
branimo, varujmo, vsak dan jo vsi.

L. F.:

Lijnska.

Vrhi, spruce, dola in brda,
gorci, livade pota in stene,
kamor oroš se
bele je vse.

Bele kosminke, o truško veselo,
nežne dolinke pota njih so,
s sankami doli, s san kani gori,
petkrat naokoli, gori in doli,
sanrat hitimo se, do klor snog ji.

V spomin.

(Očetu + 1914.)

Pamlad z nebes
tisoč darov je poslala
in topla papa je skozi gozd dreves
pamladno pesem zaigrala.

V gordu pesmi so zvenele
glasno in miho,
na tatal pesmi so zvenele
lepa in skrinno.

Povsod je sreča prebivala
vsak je srečen bil,
le moja duša sreče mi pozna
ko tebe sem izgubil.

Pesmi.

N. U.:

Prečnemu otoku.

Lica poleča
v radosti gore,
Ljubem gorčča
ti polni srce.

Neodolnost prebiva
sredi tvojega srca
in smeh se neodolno
na licu igra.

V ljubavi ti srce goji,
ko pri materi pribivaš..
In misliš, da ostal boš vse dni,
sanje tako snivaš.

Pa usoda te nemila
bo od te gata od nje,
smrt te zopet bo združila z njo,
ti ljubavi ti gojil do nje.

P. N.

Večerna pesem.

Lajpa je v obzorje pala
in vse morje pozlatila;
prva senca v breg je pala
tiko, kakor plavina ptica.

N. U.

Tiha želja.

Zabliskalo se svetlo zvečer
voh neba,
vklila mi je tiha želja
sredi mojega srca.

Po tihem miru
vklila mi je želja,
Au na svetu
nisem imel več veselja.

Po tihem miru
zahrpenela mi je duša,
nestopno pričakovala dnij si,
ko me bila bo zelena ruša.

Tamrat počila se bo moja duša,
ko bo v raji vživala veselje,
ko telo bo bila hladna ruša,
ko pomohale poslednje bodo mi želje.

V senci njenih kral se skrila
s plaho lučko je vesnica:
paxonfite in plattane
sveti tam in se me gane.

Pripovedni del.

R.M.:

Ob solničnem zatonu.

Toplo solnce meče poslednje žarke izra gora - nebo žari v škrlatu.
Blestéči kobovi guskih vohov goré kakor v ognju.

Ho solnčna obla zatone, blede žar neba bolj in bolj. Palagarna
lega tihi mrak na zemljo in jo adesa v vedno gostejšo tenčico.

Ptički si poiščéjo svoja domovja in sladko zaslanjajo do kore pri-
hodnjega dne. V bližnjem gozdu zasnovika skovir. Nalako
prilete netopirji iz svojih dnevnih skrivališč, loveč si mušiče
in nočne metulje.

V mlakar se oglašajo posamezne žabe, kakor bi poskušale
najprej svoja govala. Glasovi se čujejo vedno pogostjeje, dok-
ler se ne stnejo v pravi žabji koncert. Na bližnjem travni-
ku pa pomagajo pri koncertu gnilčki s svojimi žvenčami
glasovi, kakor bi ubirali stune.

Pridni poljedelci se vračajo s polja domov. Pridi pastir me-
ni, da je že čas, da popelje živino s pašo. Zapeje si veselo
pesem, zaurka glasno, da odmeva daleč naokrog in jo ma-
ha proti domu.

Ho se poležo dnevni hruvi, se oglesi v gromovi slavček s svojo vo-
ščeno pesmijo. V vsakem zvoku zapojejo zvonovi: „Sve Marija!“

M.L.

Življenje v gozdu. 2!

Kako prijetno je v gozdu, v tem veličastnem vetu! Uho ti
razveseljuje prijetno šumenje gostih vej in petje krilatek

Pripovedni del.

pevec. Tu priskaklja in goščave ščinkavec in kriči na ves glas: „pink, pink;“ tam prileti taščica, lega sem ter tja, kimva z glavo in peruti ter peva: „Puit, čes, čes;“ penica ji odgovarja od druge strani: „Lax, čax, luit;“ vmes se glase še drugi raznoteri glasovi. Karo se to lepo ujema, kako prijeto razveseljuje srce! Po bližnji smrti pa kakšne razposajena verica svojo prečudno izumjenost. Glej, kaj se lahko pozabi! Nikar se ne budi, ti pompski zlatokulci! Tudi tebe pokvalim; razveseljeval si me večkrat s svojim možatim vedenjem. Vselej se razveselim, kadar nad seboj nasti jim tvoj: „klof, klof;“ in ugledam zgoraj pri delu marljivega gozdarja.

Veste li, kdo je ta gozdar? Dobro, zlatokulci detelj je to! Le pogledajte ga! Lepa gozdarska obleka ima, rdečo kapico in zelena, z zlatimi pretkano sukunjico. Pa se mu lepo poda, zakaj ima tudi postavo zato. Telo je gibčno in krepko ter ima trdne kite, kljun ima raven in močan, noge so žilave in krepke osti.

Bil je siromak večkrat obrekovan, vta kvaci drevesa, vendar ga ni poštenjaka nad njim. Živi se samo od škodljivih črvihovih bub. Zato ga vaj ne grajajmo, plačila mu tako nič ne da.

On je kaj priden in dober gozdar. Snogokrat delo brez prenehanja ves dan ter kljuje in kljuje, kjer čuti, vta se je vgnostil škodljiv ničes. In kako je izumjen! Najprej poteka nekoli koteat na deblu in posluša, kako odmeva. Iz tega takoj spozna, kako je notri, ali je drevo zdravo, ali bolno. Na cuius deblu sede in začne po njem kljuvati s svojim težkim kljunom. Prebitalei debla begajo, vsi prestrašeni doli in gori, vta bi našli kak izhod. Detelj dela na svojo roko in nima nobenega pomočnika. Škabeti mora toraj sam, vta miha vobliina več izhodov, vta mu mu-

Pripovedni del.

čes ne vidi. Zelo smešno je gledati, kako leta od luknje do luknje, da vsakogar zasaci. In gorje mučesu, ki pride pod njegovo ostri kljun - po njem je.

H. L.

Gorinka.

(Pravljica.)

I.

Na severozapadu naše lepe domovine se razprostirajo Julijske Alpe, s strmimi vrhovi, katere pokriva večni led in sneg. Tu je bilo nekoč domovje gozdnik škratec in vil, ki so dobrim in ubožnim ljudem radi pomagali. Skopi in neusmiljeni bogatini so se jim izogibali, ker so se bali kazni za svojo hudo srčnost. Zatoj na polju in pri živini so se iskali njihovo moč; marsikateremu škrtcu so za kazen privedli lepo žito, ali odvledli živinčes iz hleva. Nasprotno pa je ubožni kmet večkrat našel njivo apletu ter žito poročito in poverčano v snopu; travniki pokoseni, seno pa spravljeno v kopice.

Pod Triglavom je v tistih časih živela v borni kočii uboga vdova s hčerko Gorinko. Poleg kočii je imela malo njivo, v hlevu pa edino kozo Dimko, katero je Gorinka pridno pasla.

Bilo je lepega jesenskega jutra, ko je peljala Gorinka na močii vrvi Dimko na pašo. Pa Dimka je bila danes muhasta, sem tja je skakala in uboga Gorinka je morala tekati veno meč zas njo. Naposled se je slegla tuolna na mehko travo in sladko zas pala. Sanjalo se ji je, da so prišle k njej prijavnii škra-

Pripovedni del.

to, ki so imeli dolge brade; oblečeni so bili v temno modre hla-
čice, temno zelen jopič, pokriti z rdečo kapico, obuti v sive moga-
vičke in rjavo copatke. Povabili so jo, naj gre z njimi, da jim bodo
kraljevala in zapovedovala; aui pa, da ji bodo nakopali veli-
ko srebra in zlata. Gorinka se je ingovarjala, da ne more pus-
titi uboge mamice, ker jo preveč ljubi.

Ko se je prebudila, ni bilo Dimke nikje, Deklica je zaplakala
ter jo hitela iskati. Makati je morala po skalah in kdaj pradedaj
je nožica zadela ob kamen, ali pa jo je zbodel ten, da se je po-
kasalo rdeča kri. Ali to je ni motilo, venomer ji hitela nava gap
in švte klicala Dimko. Naenkrat stopi pred njo goraka vila v
beli halji in zakličé: „Kaj si upraš v vilsko dovo in nas moti-
ti?“ Prestrašena Gorinka zahté in rajcé: „Dimko iščem. Med
tem ko sem spala mi je ušla.“ Vila jo prijazneje pogleda in
reče: „Gorinka, le tu malo počakaj! Koro ti bom še jaz poi-
kala,“ ter izgine.

Nekaj trenutkov za tem jo Gorinka v spremstvu vile vesela pelja-
la svojo koro domov. Mati, ki jo je v skrbel pričakovala, ji je
uprašala, če je vta se je mudila toliko časa. Gorinka ji je ne po-
vedala. Mati pa je dejala: „Glej, Gorinka! Ker si bila ob sedaj
prijdna in nbo gljiva, so ti danes vile pomagale; hodi še mor-
prej taka, da boš ostala ljubljenska vil in škratov.“ Mala Go-
rinka je sklenila v svojem srcu, da bo prična in poslušna,
da jo bo ljubila mamica, ona lepa vila, ki jo je danes pri-
peljala s koro domov in pa škratki, o katerih je tako lepo san-
jala.

II.

Spomladi je bilo. Ineg je že zdavno skopnel. Solnce je sijalo

Pripovedni delo.

Gorskeje. Ptički so se pričeli vračati iz gorskih krajev, kjer so preživeli zimo, zopet naraj in se jeli oglašati v gozdih. Živalstvo uvenenje je bilo na polju, kjer so pridni kmetje ovali, sejali in sodelili. Nad njimi pa je krožil in žurgolel škrijanček. Okoli koč naše vdove pa je bilo vse tiho in mrtvo, niti veselo Gorinko ni bilo iz koč. Kaj je bilo meti vrtok temu?

Mati je ubogi Gorinko močno zbolela in sedaj ji deklecva kleno streže ter in mo čata, da bi akoli skakala, louita metuljčke, prepevala s ptički in se veselila lepe pomladi. Jedno je pri materni postelji in ji inpolni vsako željo. Uboga Gorinka pa si ljubelega Baga, naj dragi mamici zopet povrne ljubo združje. Kaj bo počel oče, ako ji mamica umrje?

Toda materi ni bilo bolje; bolezen se je celo poslabšala in mati je slutila, da nebo več dolgo živelav. Presla se je za svojo drago Gorinko, ki bo ostala sama brez zaščite.

Nekoga dne jo pokliče k postelji ter ji pravi s slabotnim, tresočim se glasom: "Draga moja Gorinka! Prišel je čas, ko se moram ločiti od tebe. Ljubelega očeta si izgubilav, kot ti bita še čisto majhna. Z žalostjo se spominjam onega dne, ko je odšel s petiro ma rami v gozd in se mi več vernil. Živtja so ga prinesli mrtvega domov. Drevo ga je podelo. Sedaj boš izgubilav še mene."

Gorinka je zaplakala: "Mama! Ne, - ne zapusti - me se! Saj bom pridna, saj te bom ubogala! Glej, kaj bom delala tu sama, čisto sama?" Milo se je storilo ubogi vdovi, vres se ji je tigalo od žalosti. "Ne jokaj Gorinka! Če te jaz zapustim, boš dobila drugo mamico, mater bojšo, ki bo tudi tako skrbela zate, kot jaz in se bolj. Zapomni si pa dobro moje nauke: Bodi prictna in ubogljiva! Če prideš k tujim ljudem, bodi poslušna in pokorna! Kar ti naročē, naredi hitro in dobro. Ne odgovarjaj, temveč stori mirno

Prispevekni del.

in tiho! Gos podinji in gospodarji bodi za njegove dabrôte vednoiva,
lečina! La ve, kav se godi v gos podarjevi hiši bodi gluha in slepa!
Kav slišo ne ravnošaj onog! Bodi vedno prostena in resni eozubna!
Govori resnico vedno in pouadi! Kogibaj se hudobnik ljudij in ne
ne občaj z njimi! Noli prada in vako juto se priporoči Bogu! Vaso
večer moli za svoje starije in dobrotivike! V tešaval, tujenju in
skušnjaval moli, da te Bog rasvetli in ti da novo moč. V mo-
litvi bo našla tolažbo za vse biddersi in žalosti. Ne prabi na Boga,
On pa ne bo porabil tebe!"

Glebotko je dihala in težko sopla. V slabotnim glasom je nadalje-
vala: „Ko umrem, Gorinka, pojdi doli k cerkovniku v vas in mu
povej, kako je z menoj! On bo še vse drugo preskrbel. V smani na
polici je nekaj denarja pa mu ga nesi!“ Zamikala je. „Mama, gi-
ba manica, „ihtičeklica, „ali čes a želiš?“ „Ne, ne, Gorinka! Ne-
koliko mi je adleglo. Pajati spaš! Paus je še in tudna si, ker si
celo prejšno noč bolela. Če to bom potrebovala, te bom še poklica-
la. Lahko nič, Gubo deto!“ „Lahko nič, manica! Klegla se je na
borno posteljico ter prav čmalu tudna zasprala.

Panoci nevedoma zasliši: „Gorinka! - Gubode-te! O-Bog! Ma-
ti se nekoli kokrat zasope, nato je zopet vse tiho. Gorinka nenopke-
či s posteljice: „Manica, kaj je? Čes a želiš?“ Stopi k postelji; prijme
za roko, kliče jo, a ona se ne gane. Oči ostanejo zaprte. Sluho
zaplaka uboga srca in venomer kliče: „O, manica, zlata ma-
nica! Najne, vta nisi umela! O, saj nisi! Samo, enkrat me šope,
glej, zlata manica! Saj bom pridna, prav pridna in k vili, cui
obori vili pojdem in ji poprosim, vta te oslovavi, samo poglej me.“
Toda mati se ni zbuohila, ni pogledala, ni odprla oči. Gorinka pa
je jokala in se mi ganila od matne matere.

(Nadaljevanje.)

Pripovedni del.

M.F.:

Na Veliki planini (1555 m).

(Kamniške ali Gorenjske Alpe.)

Ob počitnicah si vlijax želi prosto naravo. Deset mesecev se tudi po sol-
skih klopek, dva meseca pa lahko porabi v svojo nameno. Tudi jav
sem zahrepenel po njej, toda moje želje so bile visoke-planine. Po-
suečilo se mi je dobiti prijatelja, s katerim sva se vadi gnila na naše
lepe planine.

Zgodaj zjutraj se je vil počasni kamniški vlak proti planinam.
Se skoraj temno je bilo, ko se je ustavil v Kamniku. Ker so kamničar-
ni se spali, se misva nitkovo ustavila, ampak sva hi tela naprej,
da bi čim prej dosegla svoj cilj. Kmalu sva prišla do kamniške
smočišnice, ki je ograjena z močnim židom. Samo ob cesti naju
je spremljal pol ure, potem si morate, da ga je veliko tudi odlog.
Ko sva zapustila Kamnik, sva šla ^{po} ob cesti ^{ob} Bistvici, ki je naju spremlja-
la pol drugo uro dalje. Kolar je j dal to imo, ga je dal lahko
brez pomisleka in se mi smotil. Ob potu sva videla par tovarn
in tudi nekaj pristankov gorenjskih hiš. Tudi Gorenjci imajo svoj
slog, toda njihova umetnost menda tudi mirna. Gorenjska hi-
ša je vedno enonavstropna. Prilicje je zidano in opete ali in kame-
na, prvo navstropje pa je leseno in okrog njega vodi lepo izrezan
hodnik. Preha pa je navadno krita s deskami.

Lea dobro uro sva prišla pod planine. Kaspnja vas pod planina-
mi je Stahovica, kje je tudi župnija. Malo naprej od vasi sva
prišla do razpotja. Na kavi potu sva brala: "Velika planina 5 ur,
Kamniška Bistvica 3 ure i. t. sl. Krenila sva po poti, kamor sva
bila namenjena. Torej se je začela pot vadi gouvati Kusiš ku. Ob po

Pripovedni del.

tu je bilo še nekoliko preprostih hiš. Malo sva imela lep razgled na Kamniško dolino. Na drugi strani sva videla velike drce, to so stena pota, po katerih spuščajo velike hlode v Bistrico, ki jih nastavljajo nosilci. Po okrog je vladala svečana tišina le včasih se je kje daščal kak pličji glas. Toda dolgo nisva hodila sama. Malo naja je dohitela planšarica, ki je nesla v košu hrano pastirjem, ki so pastirji na planinah. Še sva bila zelo visoko, ko smo naenkrat zaslišavali nad nami rovenje. Čudno se mi je zdelo, odkod prihaja. Prijatelj, ki je že poznal pot, mi je povedal, da zvoni pri pastušnici Sv. Primoža. Ko sva prišla tja sva videla dve cerkvi, toda samo en zvonik. Pridnji Gorenjci, ki si tako na visokem kraju gradijo svetišča! Od Sv. Primoža sva hodila še dve uri do voha. Na nekaterih krajih so bila zelo nevarna pota. Če bi malo preveč naširoko stopil, pa bi bil lahko taraj v globokem prepadu. Na potu sva dohitela dva visokošolca in pastirja, ki je poganjal črno na planino. Čudil sem se, kako je mogla tako varno stopati po teh nevarnih stezah.

(Nadaljevanje.)

44. 2.

V ustanovitvi Pomladnega Budečega križa na našem zavodu.

Laopil je od zvečera do jutra, od zapada do vzhoda bojni klic; poslušali so se očetje od svojih družin, zapustil je materin - edinec telcel, da se pokorijo vojnim ukazom ali, da brani milo domovino pred nenavstnim tujcem. Pršava se je dvignila nad državo, narod nad narod, boj se je bil na vsak delik sveta; kri je tekla v potokih, padali so junaki kakeži od sovrašnika, jardi kovali in pto kati so od bolečin, ter tudi izkvarili brez bolečin.

Priporo vedni del.

Sludo je bilo trpljenje onih, ki so doma lačni umirali gladu, a še groznejše je bilo trpljenje junakov na bojiščih, kjer so v zimi, v mrazu, dežju in snegu vsi premočeni stali ali pa ležali v bojnih jarkih, ki jih je čisto dež napolnil z vodo.

Traxi bala se je morje, zgenila so se preva v ani med in mleko cest. Či dečeli. Zadrželo je morje in šepetalo o grozotah, ki se vrše tam na vohdu, kjer se lije boj na vodi in na suhem, v kraku in v vodi. Razumele so ameriške žene te grozote, a miso jardi kovalale in tavnale, o najmanj! Vedele so, da je treba tu dejansko pomoči. Zbrale so se, pletle so in šivale, šivalnice so delovale. Minila je nekaj dni, tednov in zé je nosila brava, lahkokriša ladja ranjen, cem potrebne oblake, abrese in zdravila. Zopet in zopet so ropotale šivalnice, zopet in zopet so se tudi le požrtvovalne žene, da olajšajo bedno stanje trpinov anstraj morja. A miso več delale same, pomagala jim je deca, ki je polna dobre volje in čiste in čiste, da čim prej idrži to, kar ji je naročeno, da se zopet kmalu naproti nova ladja na vohod. Mnogo je koristilo njihovo pavmaritansko delo ubogim trpinom, uojnini bolnikom in ranjencem, ki so z vo vo živo in srcem bili hvaležni dobrotnicam.

Ponehal je vihar in zopet je zavlavljal na zemlji toliko zaščeleni mir, ki je prinesel zaslužjenim svobodo.

Šušnja, ki so jo imele ameriške žene v mladino pri samaritankah, skem obelu Potečega križa, ker jim je ta mnogo pomagala pri njihovem delu, bodisi pri obiranju protovojnih domeskov, bodisi pri napravi topllega perila za bolnike in za ranjene, jil je napravila ob tega, da so to deca organizirale v posebno organizacijo

"Pomladet Potečega križa."

Njen cilj naj bi bil navajati mladino do ročnega dela: mladež naj bi ne porabljal prosti čas za rasne lahkomiselnosti, ki soji več v škodo kot v korist, tam več naj bi se raje v "Pomladet" nauca-

Pripovedni del.

jalna k zdravju koristnemu in človek ljubeznemu delu.

Istem, da so ustanoviteljice „Pomladka“ predočevale mladini trpljenje ranjemik in bolnik vojarski, ujetnikov ter gladujoče mladi me, so vzbujale v nji sočutje do teh nesrečnejših in jih s tem vrgajale v globem do bližnjega. Bliznj: je bil vsakdo, ki je se nahajal v resnici in trpljenju neglede, kateri državi pripada.

Naš bratški slovenski narod, ki je največ vojna pretrpel v svetovni vojni, je bil še posebno deležen sočutja in pomoči ameriškega Rdečega križa.

Človek ljube ne čeno v naši državi so tudi vsi delo korist oleco pri samaritskem delu in zato po vzgledu Amerikance in na njihovo podludo pričelo tudi v naši državi vrgajati mladino v globem do bližnjega ter jo organizirati v „Pomladka Rdečega križa.“

Oglavni smoter vsega delovanja Rdečega križa je pač ohranitev zdravja zdravim in vrnitev zdravja onim, ki so bolni in ranjeni s tem, da jim nudijo obveso, penlo in po možnosti tečno in kakovostno hrano. Zdravje je pač prvi pogoj za rast in prosperiteto posameznika, kakor tudi naroda. Le oni narod, ki ima zdrav naravničaj, ima pogoj za razvoj in prosperiteto. Da sledimo tudi mi temu velikemu vzgledu, smo ponovili tudi na našem zavodu „Pomladka Rdečega križa“, kateri naj tvorijo temeljni kamen za svetlo bodočnost našega tvojinega naroda in ljubljensko državo.

Poročilo tajnika.

V. A. tajnik:

Tudi v našem razredu se je ustanovil P. B. K., katerega razredna volitev se je vršila dne 25. I. Drugi dan se je udeležil razredni odbor brez namestnikov volitve v solski odbor, v katerega so bili izvoljeni: predsednik Hlede II. razred, blagajnik Pečenko II., tajnica Musič H. III. razred. Dne 4. III. se je vršila prva odborova seja, katere glavni "svod" je naš list "Urka". Njen namen je pojasnjen v predgovoru na prvi strani. Na seji se je tudi sklenilo, da naj se goji na ozniški solski in na cvetlice, katerih preskrbo preuxame, jo delke ta.

Kralj bog, da imou naš razred par učencev, ki bi potrebovali našo pomoč, posebno Schweiger. Spomnite se ga posebno vedaj spomla, da in ga obiščite večkrat, toda ne vedno prazni.

